شیوه‌نامه ارزیابی مجازی دانشجویان دانشکده پزشکی در سال ۱۴۰۳

شیوه‌نامه ارزیابی مجازی دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، با توجه به ضرورت‌های ایجاد شده در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ تدوین شده است. این شیوه‌نامه به‌منظور تطبیق نظام آموزشی با شرایط مجازی و فراهم‌سازی زیرساخت‌های لازم برای حفظ کیفیت و اعتبار ارزیابی‌های آموزشی، چارچوبی جامع برای ارزیابی مجازی دانشجویان ارائه می‌دهد. در ادامه توضیحاتی جامع در خصوص هر بخش این شیوه‌نامه آورده شده است.

۱. مقدمه

با ظهور پدیده کووید-۱۹، بسیاری از فعالیت‌های حضوری از جمله آموزش و ارزیابی‌های آموزشی به‌طور موقت به بسترهای مجازی منتقل شد. این موضوع نشان داد که نظام آموزشی نیازمند به‌روزرسانی و فراهم‌سازی زیرساخت‌های لازم برای آموزش و ارزیابی مجازی است. در واقع، آموزش و ارزیابی مجازی به معنای حذف کامل روش‌های سنتی حضوری نیست، بلکه می‌تواند به‌عنوان یک ابزار مکمل برای تقویت آموزش حضوری در شرایط اضطراری یا به‌عنوان بخشی از رویکردهای ترکیبی مورد استفاده قرار گیرد. به همین دلیل، نیاز به تدوین شیوه‌نامه‌ای جامع برای ارزیابی مجازی دانشجویان احساس شد تا ضمن حفظ کیفیت آموزشی، استانداردها و اصول اخلاقی در این نوع از ارزیابی‌ها رعایت شود.

۲. اهداف

یکی از اهداف اصلی این شیوه‌نامه، ارائه چارچوبی جامع و استاندارد برای ارزیابی مجازی دانشجویان است. این شیوه‌نامه به نحوی طراحی شده است که کیفیت ارزیابی‌ها حتی در محیط‌های مجازی حفظ شود. همچنین، جلوگیری از تقلب و ایجاد محیطی امن و منصفانه برای ارزیابی یکی دیگر از اهداف این شیوه‌نامه است. به‌طور خلاصه، اهداف شیوه‌نامه به شرح زیر است:

- **ارائه شیوه‌نامه جامع**: این شیوه‌نامه باید به‌عنوان یک راهنمای کامل و استاندارد برای تمامی ارزیابی‌های مجازی دانشجویان عمل کند.
- **حفظ کیفیت و اعتبار سیستم ارزشیابی**: حتی در محیط‌های مجازی، کیفیت ارزیابی‌ها باید حفظ شود و استانداردهای آموزشی رعایت شود.
- **جلوگیری از تقلب**: با استفاده از روش‌های نوین و ابزارهای مناسب، تقلب در آزمون‌های مجازی به حداقل برسد و محیطی امن و منصفانه برای ارزیابی ایجاد شود.

۳. تعاریف و اصطلاحات

در بخش تعاریف و اصطلاحات، مفاهیمی که در این شیوه‌نامه استفاده شده است، به‌طور دقیق تعریف می‌شود تا تمامی ذینفعان از جمله دانشجویان، اساتید و کارکنان دانشگاه به‌درستی با آن‌ها آشنا شوند. برخی از این تعاریف عبارتند از:

- **ارزیابی مجازی**: فرآیندی است که در آن دانشجویان به‌صورت غیرحضوری و با استفاده از بسترهای الکترونیکی به انجام آزمون‌ها، پروژه‌ها یا ارائه‌ها می‌پردازند.
- **پلتفرم آزمون آنلاین**: نرم‌افزار یا سامانه‌ای که برای برگزاری آزمون‌های آنلاین مورداستفاده قرار می‌گیرد، مانند سامانه فرادید، Adobe Connect، یا سامانه لاگ‌بوک.

این تعاریف به‌منظور ایجاد درک مشترک بین تمامی ذینفعان از مفاهیم و فرآیندهای موجود در ارزیابی مجازی ارائه شده است.

۴. انواع ارزیابی‌های مجازی

شیوه‌نامه ارزیابی مجازی، انواع مختلف ارزیابی‌های مجازی را در بر می‌گیرد که شامل آزمون‌های آنلاین، پروژه‌های عملی، ارائه‌های مجازی، و مشارکت در بحث‌های آنلاین است. هر یک از این روش‌ها برای ارزیابی جنبه‌های مختلف یادگیری دانشجویان طراحی شده‌اند.

- **آزمون‌های آنلاین:** آزمون‌هایی هستند که شامل سوالات چندگزینه‌ای، تشریحی و ترکیبی است و از طریق بسترهای آنلاین اجرا می‌شوند.
- **پروژه‌های عملی**: دانشجویان پروژه‌های مرتبط با درس را به‌صورت مجازی انجام داده و نتایج آن‌ها را تحویل می‌دهند.
- **ارائه‌های مجازی:** دانشجویان از طریق بسترهای آنلاین مانند Adobe Connect، پروژه‌ها یا مقالات خود را ارائه می‌دهند.
- **مشارکت در بحث‌های آنلاین**: میزان مشارکت دانشجویان در بحث‌های کلاسی و تعاملات درسی در کلاس‌های مجازی نیز به‌عنوان یکی از معیارهای ارزیابی در نظر گرفته می‌شود.

این بخش از شیوه‌نامه به‌طور کامل روش‌ها و ابزارهای مختلفی که برای ارزیابی مجازی دانشجویان استفاده می‌شود را بیان کرده است.

۵. ابزارها و پلتفرم‌های مورد استفاده

در این بخش، به ابزارها و پلتفرم‌های مختلفی که برای ارزیابی مجازی استفاده می‌شوند، اشاره شده است. این ابزارها شامل سامانه فرادید، سامانه E-Learning، نرم‌افزار Adobe Connect و سامانه لاگ‌بوک الکترونیک است. هر یک از این پلتفرم‌ها ویژگی‌های خاصی دارند که برای انواع مختلف ارزیابی‌های مجازی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

نکته مهمی که در این بخش مورد تأکید قرار گرفته است، آموزش و آشنایی دانشجویان با استفاده از این پلتفرم‌ها است. دانشجویان باید قبل از آزمون نسبت به آشنایی با نحوه استفاده از این سامانه‌ها اقدام نمایند و همچنین اساتید و کارکنان فنی باید آموزش‌ها و پشتیبانی لازم را جهت استفاده از این سامانه‌ها به دانشجویان ارائه دهند.

۶. روش‌های تضمین امنیت و اعتبار ارزیابی

امنیت و اعتبار ارزیابی‌های مجازی یکی از چالش‌های اصلی در برگزاری آزمون‌های آنلاین است. در این شیوه‌نامه، روش‌های مختلفی برای تضمین امنیت و جلوگیری از تقلب در آزمون‌ها پیشنهاد شده است:

- **احراز هویت دانشجویان**: با استفاده از نام کاربری و رمز عبور اختصاصی، هویت دانشجویان در زمان ورود به سامانه تأیید می‌شود.
- **جلوگیری از تقلب**: با استفاده از آنتن بلاکر در آزمون‌های حضوری، محدود کردن Copy و Paste در آزمون‌های غیرحضوری و تصادفی کردن سوالات، از تقلب جلوگیری می‌شود.
- **حفظ محرمانگی اطلاعات**: اطلاعات دانشجویان و پاسخ‌های آن‌ها باید به‌صورت محرمانه در سامانه‌ها نگهداری شود.

این تدابیر به‌منظور حفظ اعتبار سیستم ارزیابی و جلوگیری از هرگونه تقلب و سوءاستفاده از امکانات مجازی اتخاذ شده است.

۷. مسئولیت‌ها و وظایف

این بخش از شیوه‌نامه به‌طور دقیق وظایف و مسئولیت‌های مختلف ذینفعان از جمله اساتید، دانشجویان و کارکنان پشتیبانی فنی را مشخص می‌کند:

- **اساتید**: مسئول بارگذاری سوالات در سامانه‌های مربوطه و ارائه بازخورد به دانشجویان پس از ارزیابی هستند.
- **دانشجویان**: موظف به آشنایی با سامانه‌های مورد استفاده و تأمین زیرساخت‌های لازم برای شرکت در آزمون‌ها هستند. همچنین باید مقررات آزمون را رعایت کنند و از هرگونه تقلب خودداری نمایند.
- **کارکنان پشتیبانی فنی**: باید در زمان برگزاری آزمون حاضر باشند و در صورت بروز مشکلات فنی، آن‌ها را رفع کنند.

تعیین دقیق مسئولیت‌ها به‌منظور جلوگیری از هرگونه ابهام و ایجاد نظم در فرآیند برگزاری آزمون‌های مجازی است.

۸. زمان‌بندی و برنامه‌ریزی ارزیابی‌ها

یکی از نکات مهم در برگزاری آزمون‌های مجازی، زمان‌بندی و برنامه‌ریزی دقیق است. در این شیوه‌نامه تأکید شده است که بازه‌های زمانی مناسب برای آزمون‌ها باید تعیین شده و حداقل ۳ روز قبل از برگزاری آزمون به دانشجویان اطلاع‌رسانی شود. همچنین برنامه‌ریزی دقیق برای جلوگیری از تداخل زمانی آزمون‌ها بسیار مهم است.

۹. نحوه نمره‌دهی و بازخورد

ارزیابی‌ها باید بر اساس معیارهای مشخصی انجام شود که شامل دقت در پاسخ‌ها، رعایت زمان‌بندی و کیفیت ارائه‌ها و پروژه‌ها است. پس از ارزیابی، بازخوردهای لازم باید به‌صورت مکتوب یا الکترونیکی در سامانه‌های آموزشی بارگذاری شود تا دانشجویان از وضعیت پیشرفت تحصیلی خود مطلع شوند.

۱۰. پشتیبانی فنی و آموزشی

برای اطمینان از برگزاری موفق آزمون‌های مجازی، پشتیبانی فنی و آموزشی از اهمیت بالایی برخوردار است. مسئول IT باید در زمان برگزاری آزمون‌ها حضور داشته باشد تا در صورت بروز مشکلات فنی، به سرعت آن‌ها را رفع کند. همچنین منابع آموزشی و دستورالعمل‌های لازم برای استفاده از ابزارهای مجازی باید به‌طور کامل در اختیار دانشجویان قرار گیرد.

۱۱. مقررات و ضوابط اخلاقی

در بخش مقررات و ضوابط اخلاقی، تأکید شده است که دانشجویان باید حقوق مالکیت معنوی را رعایت کرده و از هرگونه کپی‌برداری بدون ذکر منبع خودداری کنند. همچنین حفظ حریم خصوصی دانشجویان و محرمانگی اطلاعات آن‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است و اطلاعات آن‌ها نباید بدون رضایتشان منتشر شود.

۱۲. روش‌های رسیدگی به اعتراضات و شکایات

در صورتی که دانشجویان به نتایج آزمون‌ها یا روند برگزاری آن‌ها اعتراض داشته باشند، می‌توانند اعتراضات خود را به‌صورت مکتوب به اداره آموزش ارائه دهند. این اعتراضات باید حداکثر ظرف ۱۰ روز کاری بررسی شود و نتیجه آن به اطلاع دانشجو برسد.

۱۳. ملاحظات برگزاری آزمون‌های الکترونیکی حضوری و غیرحضوری

این بخش به‌طور جداگانه ملاحظات و شرایط برگزاری آزمون‌های الکترونیکی حضوری و غیرحضوری را تشریح کرده است. برخی از این ملاحظات شامل:

- **در آزمون‌های حضوری:** باید از آنتن بلاکر، دوربین‌های مداربسته و رایانه‌های به‌روز استفاده شود.
- **در آزمون‌های غیرحضوری**: دانشجویان باید از قبل راهنمای شرکت در آزمون را دریافت کرده و مشکلات فنی خود را به‌موقع به دایره امتحانات اطلاع دهند.

۱۴. ارزیابی و بهبود مستمر شیوه‌نامه

این شیوه‌نامه نیازمند ارزیابی و بهبود مستمر است. به همین منظور، پس از هر دوره ارزیابی، بازخوردهای دانشجویان و اساتید جمع‌آوری شده و شیوه‌نامه هر شش ماه یکبار بر اساس این بازخوردها و تغییرات فناوری به‌روزرسانی می‌شود.

نتیجه‌گیری

این شیوه‌نامه جامع به‌منظور ارائه چارچوبی استاندارد برای ارزیابی مجازی دانشجویان تدوین شده است. با رعایت اصول و مقررات تعیین شده در این شیوه‌نامه، می‌توان اطمینان حاصل کرد که ارزیابی‌های مجازی باکیفیت بالا و در محیطی امن و منصفانه برگزار می‌شوند.